

VIERA BENKOVÁ-POPITOVÁ VERSEI

A VERS MÓDOSULÁSAI III

(OBMENY BÁSNE III)

I.

Vénül a víz is,
vakon a nedvek pillanatában,
véli, hogy él.
Mozogva él, de mégsem él.
Más helyen áramlásra gondol,
örök mozgásra,
átömlésre helyeken,
ahol a kő is vénül,
nemcsak a folyó.
Az elején gondolt pillanatot
már elgondoltam,
régi igazság immár,
egy ízben kinyilatkoztatott,
s többé nem ismétелhető.
Ha úgy vesszük, vers,
emberi gondolat,
az idő kövületében
rothadásba lefojtva,
hogy egyszer újra kisarjadjon,
töprengjen, éljen, növekedjék
s rothadjon megint.
Mi az, hogy ez az idő
tegnap bennünk élt —
elménk a holnapot
még el nem éri.

Itt vagyunk, illetve voltunk,
s nem vagyunk már, csupán leszünk,
s az igazság, mely kegyetlen,
csupaszon, akár a gyertya lángja, sziporkája,
nyúlik szüntelen, szabadulni
belőlünk, önmagunkkal telítettekől,
a múlt üregén át,
a tüdő állományán keresztül,
amelybe olykor a szerelem is,
a gyűlölség tüze is,
víz bánata, könny esdeklése,
merengés meg az álom
s a beteg vágy is
könnyen belefér.
Mint fönt, lent az úr...
Önmagunkban és kívüled,
mikor a saját időt
más arccal, más szemmel méred.
S a másokban valójában önmagadat látod.
Ő is, mint tenmagad,
szeret, töpreng, érez és megöregszik.
S ha beléhatolsz,
ha a csönd üregébe lépsz,
oly könnyedén hagysz el minden gondolatot
a titkok kapuja előtt,
mintha igazában sohasem gondolkodtál,
éreztéél és lélegeztéél volna.
Csupán az üröd nyoma érezhető
hol fájón, pótolhatatlanul,
hol csak mint emlék egy kövön,
a házküszöb talpnyomán,
kutyádnak vagy a szélnek szemében,
az udvar háremében,
a fűnek utóízén,
nyelvén a tieidnek,
midőn kenyered rágják,
s szerelmedet szeretik.

Csak az ember felejt,
a házak soha.

Élnek.

A gondolatok ódon házát
a rég múltakra zárják,
rácsozott ablakaiba a te szemedet tették,
hogy velük bámuljanak reád,
gonoszság fogai és szerelem karmai nélkül való
gyermekre.

Megroppannak a házak csontjai,
ha jön az ősz,
de leginkább a tél.

A köszvény daganatokat vet csontjaikra,
görcsbe rántja bütykeiket,
minden falukat életrajzukkal írja tele.

Aki ezt a szót tiszteli,
nem is kellene már annak iskolába járnia.

Vénül a tűz is,

a fű is,

a víz is.

Sőt az idő kövülete sem létezik.

II.

Két párhuzamos egyenes

az űr végtelenében

találkozik egyszer.

Ha pedig találkozik,

egy lesz-e vajon?

(Fejtsd ki a fércet a házból...)

Fejtsd ki a fércet a házból,

s vesd utánam a gombolyagot.

Ha majd egyszer eltűnök,

biztos, hogy visszatérek.

Termésünk asztagához,

biztonság-hajón.

Hogy összefércelhessük
azt, ami szertefeslett.

Végre mindkettőnket
lepedőkbe csavarnak,
s vízisellők vigyázzák éjjelünket.

(Fém kiskapun kilincs . . .)

Fém kiskapun
kilincs.
Vaskilincs.
Túl a csönd kiskapuján
hangos terefere.

Ne zavarjátok nyugtomat,
gyermek voltom kék madarai:
lám, kinyílik az én köröm.

(Titkokat ágaztat a szél . . .)

Titkokat ágaztat a szél,
testet présel az ajtóba,
ágas-bogas homályt.
Akkor vagyunk mi itthon,
mikor utakon járunk,
vitorlásként
sikló utakon.
Töröld le a fehéret,
s a búcsúzások kocsmájába
lépj be egymagad.
A másik csak
teher és emlék.
Akár a penész.

Vasárnap.
Családi ünnep.

FÜVEK JEGYÉBEN NAPGOLYÓ

(Slnko v znamení trávy)

Párázó szelek a tej-mező fölött,
s árpa-fogak közt kopasz mező.
Meggövesült füvek lenyomata
agyag-vitézek pajzsain.

Tó állománya árad,
s csillag-nyáj gyűl a kúthoz,
vízszentelőre.

Sírdombok tumorai: föld gumója,
be-belopózik álmainkba.

Füvek jegyében napgolyó.

AGYAG JEGYÉBEN FÁK

(Stromy v znamení hlíny)

Kőfejszékét köpött ki az agyag.
Apró csoportban zarándokoltak
az ember elé a fák.

Fák gyásza: falánk rozsda,
fák gyökere: rothadó föld-tövis.

Agyag jegyében fák
zarándokoltak az ember elé...

KÖR

(Kruh)

Kimondani magunk, és levedleni a bőrt,
lenni a bőr, mikor a vipera vedlik,
amikor sebeit ön-nedvével gyógyíttatja,
kimondani magunk, hogy lélegezzék a vers.

Kimondani magunk, és lenni a szó-test,
víz tüköre, mag-gyökér,
föld sóhaja, ha Vénusz öle görcsbe rándul,
kimondani magunk, és levedleni a bőrt.

Mindig a körben: ez az örök igazság,
s ez a mi örök kételyünk.

Kimondani magunk, hogy lélegezzék a vers.

MEZTÉLLÁB

(Naboso)

Vínak a hold s a csillagok,
juhar-dióharc gomolyog.
Csillagot szór az égi szél,
hull a juharról a levél.
Az ősz elnyúló dallama
meztélláb lép a rétre ma.
Az éj kitér,
fut az éj nesztelen,
olyan, mint ez a szerelem,
mint a szemem s szemed.

Máskor az ősz letarolt erdő,
szikrák pattognak a testünkbe.

KONCSOL László fordításai

VIERA BENKOVÁ-POPITOVÁ KÖLTÉSZETE

Viera Benková-Popitová költészete a háború utáni jugoszláviai szlovák költők második és harmadik nemzedékének határmezsgyéjén alakult ki, és mindazon ellentéteket tartalmazza, amelyek a két nemzedék költészet- és művészetértelmezése között lehetségesek. A költőnő szemléletének rugalmasságával és képzeletének alkalmazkodó képességével hidalta